

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 marca 2013 roku

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Dorota Zientara

Protokolant: sekr. sądowy Bogumiła Kanclerz

po rozpoznaniu w dniu 28 lutego 2013 r. w Elblągu

na rozprawie

sprawy z powództwa W. Ł.

przeciwko Z. L. i R. L. (1)

o zapłatę

1. oddala powództwo;

2. zasądza od powoda W. Ł. na rzecz pozwanych Z. L. i R. L. (1) kwoty po 1.808,50 zł /jeden tysiąc osiemset osiem złotych pięćdziesiąt groszy/ tytułem zwrotu kosztów procesu.

I C 359/12

UZASADNIENIE

Powód W. Ł. domagał się zasądzenia solidarnie od pozwanych Z. L. i R. L. (1) kwoty 127.829 zł wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, że był komornikiem przy Sądzie Rejonowym w Ostródzie. W ramach pełnionej funkcji prowadził postępowanie egzekucyjne z wniosku wierzyciela Banku (...) SA przeciwko dłużnikom R. i Z. małżonkom L.. Wykonując czynności egzekucyjne dopuścił się bezprawnego działania, którym wyrządził szkodę Przedsiębiorstwu (...) SA w B..

Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z 10 września 2002r. wydanym w sprawie (...) zasądził od Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w Olsztynie na rzecz Przedsiębiorstwa (...) SA w B. kwotę 31.506,95 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 sierpnia 1996 r. do dnia zapłaty, kwotę 13.859 zł tytułem zwrotu kosztów procesu oraz kwotę 9.166 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

W wykonaniu tego orzeczenia Skarb Państwa w dniu 15 listopada 2002 r. przełał na rachunek wskazanej spółki kwotę 110.918,60 zł, obejmującą oprócz kwoty głównej i kosztów procesu, także 56.386,65 zł naliczonych odsetek ustawowych, przez co w całości naprawił szkodę wyrządzoną bezprawnym działaniem powoda.

W. Ł. wyjaśnił również, że Sąd Okręgowy w Elblągu wydał w sprawie (...) prawomocny wyrok zasądający od pozwanych na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Olsztynie kwotę 87.894,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami od 20 grudnia 2002 r. do dnia zapłaty. Do dnia 10 sierpnia 2011r. na podstawie tego wyroku wyegzekwowano od pozwanych kwotę 20.496,62 zł, którą zarachowano na poczet naliczonych odsetek. Dodatkowo

komornik co miesiąc przekazywał 317,20zł, zaś samych odsetek na dzień 19 sierpnia 2011r. pozostało do zapłaty 74.195,36zł.

Powód wskazał dalej, że przed Sądem Okręgowym w Elblągu pod sygnaturą(...) toczyło się przeciwko niemu postępowanie z powództwa Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Olsztynie o zapłatę kwoty uiszczonej przez powoda w tamtej sprawie na rzecz spółki (...). Jako podstawę prawną swojego żądania powód (Skarb Państwa - Sąd Okręgowy w Olsztynie) wskazał art. 441 § 3 k.c., podnosząc, że powstanie szkody wiązało się tylko i wyłącznie z zawinionym działaniem komornika, w związku z czym przysługiwało mu w stosunku do niego roszczenie regresowe o zwrot wszystkich wypłaconych należności; związku z zapłatą na rzecz spółki (...), małżonkowie L.zostali zwolnieni z długu względem tej spółki.

Powództwo uwzględniono w całości.

W. Ł. oświadczył, że spełnił zasądzone na rzecz Skarbu Państwa świadczenie. Podkreślił, że działanie pozwanych doprowadziło do wyrządzenia szkody spółce (...), a zatem z mocy wskazanej normy prawnej przysługuje jemu regres w stosunku do nich.

Pozwani Z. L. i R. L. (2) wnieśli o oddalenie powództwa i zasądzenie zwrotu kosztów procesu.

Motywuując swe stanowisko wskazali, że nie wyrządzili spółce (...)żadnej szkody, przeciwnie to powód ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą względem tej spółki przypisaną jemu wyrokiem Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 28 października 2011 r. (sygn. akt (...)). Podkreślili, że z uzasadnienia pozwu nie wynika jakakolwiek podstawa ich odpowiedzialności odszkodowawczej, dodatkowo podnieśli zarzut przedawnienia.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód W. Ł. był komornikiem Sądu Rejonowego w Ostródzie w okresie od 1 sierpnia 1950 r. do 30 września 1997 r.

Od 19 października 1994 r. do 12 grudnia 1996 r. prowadził postępowanie egzekucyjne z wniosku Banku (...) SA przeciwko R. L. (2) i Z. L.. Na skutek zawinionego zaniechania powoda doszło do wyrządzenia szkody Przedsiębiorstwu (...) SA w B., za którą Sąd Apelacyjny w Warszawie przypisał odpowiedzialność Skarbowi Państwa.

/dowód: dokumenty zawarte w aktach (...); oświadczenie powoda k. 44, wyrok w sprawie (...)Sądu Okręgowego w Olsztynie/

Wyrokiem z 10 września 2002r. Sąd Apelacyjny w Warszawie zasądził od Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Okręgowego w Olsztynie na rzecz Przedsiębiorstwa (...) SA w B. kwotę 31.506,95 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 sierpnia 1996r. do dnia zapłaty oraz kwoty 13.859 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za I instancję i 9.166 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za II instancję.

/dowód: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 10 września 2002r. w sprawie (...)/.

W dniu 15 listopada 2002 r. Skarb Państwa - Sąd Okręgowy w Olsztynie przełał na rachunek Przedsiębiorstwa (...) SA w B.kwotę 110.918,60 zł spełniając tym samym świadczenie zasądzone wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie w sprawie(...), na którą składała się należność główna - 31.506,95 zł, koszty procesu - 13.859 zł, koszty postępowania odwoławczego - 9.166 zł oraz ustawowe odsetki – 56.386,65 zł.

/dowód: potwierdzenie przelewu k. 12 akt I C 92/03 Sądu Okręgowego w Elblągu /

W dniu 18 marca 2003r. Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Sądu Okręgowego w Olsztynie wystąpił z pozwem przeciwko R. i Z. małżonkom L. o zapłatę 87.894,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 grudnia 2002 r. do dnia zapłaty. W uzasadnieniu żądania wskazano, że uiszczając - zgodnie z wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie - na rzecz Przedsiębiorstwa (...) SA w B. kwotę 110.918,60 zł, uregulował zobowiązanie ciężące na małżonkach L.. Prawomocnym wyrokiem z 8 kwietnia 2003r. - zaocznym w stosunku do Z. L., który następnie

utrzymany został w mocy wyrokiem z 27 czerwca 2003r. - Sąd Okręgowy w Elblągu zasądził od R. i Z. małżonków L. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Olsztynie kwotę 87.894,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 20 grudnia 2002 r. do dnia zapłaty.

/dowód: pozew o zapłatę k. 2-6; wyrok z 8 kwietnia 2003r. k. 29, wyrok z 27 czerwca 2003r. k. 53 zawarte w aktach (...) Sądu Okręgowego w Elblągu/

W dniu 15 października 2003r. wierzyciel Skarb Państwa – Prezes Sądu Okręgowego w Olsztynie złożył do Komornika Sądowego Rewiru I przy Sądzie Rejonowym w Ostródzie wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko Z. L.i R. L. (2)na podstawie tytułu wykonawczego wydanego przez Sąd Okręgowy w Elblągu w sprawie (...) Wyezekwowane w toku tego postępowania świadczenia nie zmniejszyły należności głównej, gdyż w całości zaliczone zostały na przysługujące wierzycielowi ustawowe odsetki.

/dowód: dokumenty zawarte w aktach (...) Komornika Sądowego Rewiru I przy Sądzie Rejonowym w Ostródzie, w tym potwierdzenie salda k. 215-216/

Pismem z 25 sierpnia 2011r. Prezes Sądu Okręgowego w Olsztynie wezwał W. Ł. do zapłaty w terminie 7 dni kwoty 110.918,60 zł tytułem regresu za naprawienie szkody spowodowanej jego niezgodnym z prawem działaniem.

/dowód: wezwanie do zapłaty i zwrotne poświadczenie odbioru k. 16-17 akt (...)Okręgowego w Elblągu/

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 28 października 2011 r. w sprawie (...) zasądzono od powoda W. Ł.na rzecz powoda Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Olsztynie kwotę 97.059,60 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 6 września 2011 r. i kosztami procesu w kwocie 3.150 zł; w pozostałym zakresie powództwo oddalono. Na skutek apelacji powoda Sąd Apelacyjny w Gdańsku zmienił orzeczenie tutejszego Sądu w części oddalającej roszczenie i zasądził od W. Ł.na rzecz powoda dodatkowo kwotę 13.859 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 6 września 2011 r. nadto w miejsce kwoty 3.150 zł zasądzonej na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa tytułem zwrotu kosztów procesu, zasądził od W. Ł.kwotę 3.600 zł.

/dowód: wyroki w aktach (...) Sądu Okręgowego w Elblągu/

Powód spełnił zasądzone na rzecz Skarbu Państwa świadczenie uiszczając w dniu 1 września 2012 r. kwotę 97.059,60 zł, w dniu 3 lipca 2012 r. kwotę 19.405 zł oraz w dniu 26 marca 2012 r. kwotę 4.473,61 zł.

W dniu 4 lipca 2012 r. wystąpił do Prezesa Sądu Okręgowego w Olsztynie o dokonanie cesji na jego rzecz wierzytelności wynikającej z wyroku Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia 8 kwietnia 2003 r., sygn. akt (...). W odpowiedzi poinformowano go, że wierzytelność wygasła, jednakże powód może dochodzić swego roszczenia na podstawie art. 441 § 2 kc.

/dowód: pisma k. 10, 11, dowody przelewu k. 14,15/

Pismem z dnia 26 września 2012 r. powód wezwał pozwanych do zapłaty na jego rzecz kwoty 127.828,51 zł w terminie 7 dni. Pozwani świadczenia nie spełnili.

/dowód: wezwanie do zapłaty i zwrotne poświadczenie odbioru k. 13/

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że stan faktyczny w niniejszej sprawie nie budzi wątpliwości. Ustalony został przede wszystkim na podstawie prawomocnych orzeczeń sądowych, akt postępowania egzekucyjnych jak również niekwestionowanych dokumentów potwierdzających dokonane przez powoda wpłaty. W istocie rzeczy spór między stronami koncentrował się na ocenie zebranego materiału dowodowego w kontekście podstawy roszczenia wskazanej przez powoda.

Z zebranego materiału dowodowego wynika niespornie, że Skarb Państwa i W. Ł. byli odpowiedzialni za szkodę wyrządzoną osobie trzeciej przez zawinione zaniechanie powoda. Odpowiedzialność ta potwierdzona została prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 września 2002 r. wydanym w sprawie (...) oraz prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Elblągu z dnia wydanym w sprawie (...) i wynikała z nieobowiązującego już art. 769 § 2 k.p.c.; zgodnie z tą normą Skarb Państwa odpowiedzialny był za szkodę solidarnie z komornikiem, który obowiązany był do naprawienia szkody, wyrządzonej umyślnie lub przez niedbalstwo, jeżeli poszkodowany nie mógł w toku postępowania jej zapobiec za pomocą środków przewidzianych w kodeksie cywilnym.

Sąd Apelacyjny w Warszawie ustalił, że Komornik Sądu Rejonowego w Ostródzie w postępowaniach prowadzonych z wniosków wierzycieli Banku (...) przeciwko dłużnikowi R. L. (1), w sposób zawiniony zaniechał sporządzenia planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji z wierzytelności przysługującej dłużnikowi przeciwko (...) SA, a wcześniej złożenia wyegzekwowanej kwoty do depozytu sądowego. Skutkiem tego przekazał wierzycielom uiszczone przez (...) SA kwoty pomimo, że spółka poinformowała go, że co do tych należności dłużnik zawarł umowę cesji na rzecz Przedsiębiorstwa (...) SA w B.. Wobec informacji, że wierzytelność do kwoty 350.000.000 starych złotych przysługiwała innemu podmiotowi, komornik wierzytelności w tej kwocie nie mógł wymienić jako sumy, która miała być wypłacona wierzycielom, lecz powinien ją wskazać jako sumę, która pozostawała w depozycie sądowym z podaniem przyczyn uzasadniających wstrzymanie wypłaty. Wskutek tego, że nabyta przez Przedsiębiorstwo (...) SA w B. wierzytelność wypłacona została w toku postępowania egzekucyjnego przez komornika innej osobie, spółka poniosła szkodę w kwocie 31.506,95 zł, która pozostawała w związku przyczynowym z czynnościami egzekucyjnymi, naruszającymi art. 1023 § 2 k.p.c., art. 1033 § 1 k.p.c., art. 1027 § 1 k.p.c. art. 808 k.p.c.

Na gruncie art. 441 § 3 k.c. przyjmuje się, że jeżeli obok sprawcy winnego wyrządzenia szkody, za cudzy czyn odpowiada osoba, która nie ponosi winy i to ona naprawiła szkodę, może żądać pełnego regresu; po naprawieniu szkody przez podmiot odpowiadający na zasadzie ryzyka lub na zasadach słuszności, z reguły brak uzasadnienia dla utrzymywania ciężaru odszkodowania po stronie osoby, która nie zawiniła wyrządzenia szkody. Powód nie kwestionował swojej odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną Przedsiębiorstwu (...) SA w B.. Jak sam wskazał, podjął błędną decyzję nie sporządzając planu podziału wyegzekwowanej od (...) SA sumy pieniężnej. Jakkolwiek twierdził, że uczynił to przez przeoczenie, to jednak przyjęto, że wyrządził on szkodę co najmniej przez swoje niedbalstwo. Te argumenty z kolei legły u podstaw orzeczenia uwzględniającego roszczenie regresowe Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Olsztynie skierowane przeciwko W. Ł..

Żądając zapłaty od pozwanych powód W. Ł. reprezentowany przez fachowego pełnomocnika stanowczo twierdził, iż podstawą jego roszczenia jest art. 441 kc (pismo k. 43), argumentował, że to na skutek działania pozwanych doszło do powstania szkody (uzasadnienie pozwu k. 6), zawinienie pozwanych miało polegać niezawiadomieniu organu egzekucyjnego o cesji oraz na tym, że mając świadomość, iż świadczenie jest im nienależne, przyjmowali je (oświadczenie pełnomocnika k. 34v).

Nie ulega wątpliwości, że Sąd nie jest związany wskazaną w pozwie podstawą prawną roszczenia, wiąże go natomiast treść żądania i jego podstawa faktyczna. Nie oznacza to jednak, że w wypadku, gdy powód jest reprezentowany przez fachowego pełnomocnika i określa zarówno podstawę prawną jak i faktyczną żądania, obowiązkiem Sądu jest poszukiwanie jeszcze innych, możliwych podstaw uwzględnienia roszczenia.

Jak już wyżej wskazano powód konsekwentnie twierdził, że pozwani dopuścili się deliktu, deliktem tym miało być niezawiadomienie go o cesji, nadto przyjmowanie w toku egzekucji świadczeń nienależnych. Twierdzenia te nie znalazły żadnego oparcia w materiale dowodowym. Pozwanym nie wypłacono żadnych środków, a o cesji komornik został prawidłowo zawiadomiony.

Brak jest jakichkolwiek podstaw do obciążenia pozwanych odpowiedzialnością deliktową w stosunku do spółki (...), bo wówczas ewentualnie aktualizowałyby się podstawa prawna roszczenia w postaci normy art. 441 kc. Brak jest również podstaw dla konstruowania odpowiedzialności deliktowej pozwanych w stosunku do samego komornika.

Zauważyć należy, że odpowiedzialność pozwanego R. L. (1) w stosunku do spółki wynikała z kontraktu, odpowiedzialność Skarbu Państwa i Komornika zaś z art. 769 § 2 k.p.c. W tej sytuacji roszczenie powoda nie mogło znaleźć oparcia w art. 441 k.c. ani też w art. 376 k.c. Zobowiązania wskazanych wyżej podmiotów - wynikające z różnych podstaw prawnych – powinny być traktowane jako zobowiązania in solidum. W przypadku takich zobowiązań, w ocenie Sądu orzekającego w tej sprawie, art. 376 kc nie znajduje zastosowania (tak: Komentarz do kodeksu cywilnego, Księga trzecia – Zobowiązania, G. Bieniek i inni, Warszawa 1996, t.1, s. 83). Również Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 17 lipca 2007 r. (III CZP 66/07) stwierdził, że stosowanie art. 376 k.c. przez analogię jest wyłączone, gdy jeden ze współdłużników in solidum odpowiada z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, a drugi - z tytułu czynu niedozwolonego.

Na marginesie już zatem zauważyć należy jedynie, że omawiany związek między zobowiązaniami dotyczy wyłącznie należności głównej i odsetkowej od niej naliczanej. Koszty procesów poniesione przez Skarbu Państwa i Komornika w sprawach(...)i (...)nie mają związku ze zobowiązaniem, które obciążało R. L. (1)w stosunku do spółki (...).

Wskazać dodatkowo należy, że z akt sprawy(...) Sądu Okręgowego w Olsztynie wynika, że – jak wskazano wyżej – dłużnikiem spółki (...)był wyłącznie R. L. (2). Pozwanej nie tylko nie można przypisać żadnego deliktu, źródłem jej odpowiedzialności nie może być również kontrakt.

Podkreślić trzeba nadto, że przeciwko pozwanym zapadł wyrok w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Olsztynie o zapłatę – co do zasady - tego samego świadczenia, tj. kwoty zapłaconej na rzecz spółki (...). W toku postępowania egzekucyjnego w sprawie(...) do dnia 10 sierpnia 2011 r. wyegzekwowano od pozwanych kwotę 20.496,62 zł, postępowanie egzekucyjne nadal się toczy. Uwzględnienie powództwa w tej sprawie skutkowałoby „podwójnym” obciążeniem pozwanych w zakresie zwrotu świadczenia uiszczonego na rzecz spółki (...).

Pozwani podnieśli zarzut przedawnienia roszczenia. Wobec oddalenia roszczenia z innych, wyżej omówionych względów, rozważania w tej materii uznać należy za bezprzedmiotowe.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 6 pkt. 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002r. Nr 163, poz. 1349).